

Hva skal du lese?

Og hva vil du anbefale en tilreisende til ditt hjemsted? Etter å ha vært landet rundt flere ganger de siste årene, der vi har fått både litteraturpreferanser og turistinformasjon fra hovedstyremedlemmer og lederne i NTFs lokalforeninger, og i fjor fra lederne ved landets odontologiske kompetansesentre, tar vi turen en nok en gang.

Foto: Privat.

I år har vi spurt medlemmene av NTFs fagnemnd om hva de vil anbefale Tidendes lesere å lese i sommer, og om de har noe de har lyst til å vise en turist som kommer til deres hjemsted. Alle ble spurt, og noen svarte. Vi starter i nord og slutter i sør.

Elisabet Jonsson, Lofoten

Lesetips

Jeg er av den typen som kan lese en bok for å så glemme den ganske så hurtig. Dette er ikke avhengig av om boken er bra eller ikke, det er bare sånn jeg fungerer. Kanskje har jeg litt for lite lagringsplass oppe i knollen min fra fødselen av, eller så er det altfor fullt med alskens viten og uviten. Skulle vel ikke ha fortalt det i dette mediet, men vi har vel alle noen egenheter, og jeg er villig til å innrømme det. Ergo, det er enkelt å gi meg en bok i gave, da jeg mer eller mindre må lese hele boken før jeg oppdager at jeg faktisk har lest den tidligere.

Når det er sagt, så bruker jeg sommerstid å lese en haug med svenske krimbøker, der jeg mener at professor i kriminologi og jurist, Leif G.W. Persson er en av de som står for de beste leveransene av intelligent plottbyg-

ging. Hans tidligere våpendrager og jaktvenn (nå er de visst uvenner ifølge mine kilder), den ikke helt ukjente Jan (Oscar Sverre Lucien Henri) Guillou, som har skrevet innenfor mange sjangre, har i sin bokserie om den svenske agenten med adelige aner, Carl Hamilton, gitt oss innblikk i det svenske sikkerhetspolitiets arbeid. Guillou har under sin tid som gravende journalist skaffet seg omfattende kunnskaper om politikken, militærets og politiets arbeid.

Jurist Åsa Larsson og tannlege Helene Tursten er også talentfulle svenske kvinnelige krimforfattere som ofte havner helt i skyggen av storselgerne Camilla Läckberg og Liza Marklund.

Når det gjelder norsk krim så er det vel ingen over og ingen under Jo Nesbø. Veier dog alltid boken i hånden min, da jeg håper at den skal holde hva vekta lover, det vil si at han har brukt tid på intrigen og at den ikke blir lest ferdig på en kveld.

Har i sommer tenkt at jeg skal gjøre et lite trendbrudd og lese noe helt annet enn krim. Jeg er jo, som dere øvrige, litt over middels interessert i hva som foregår i munnen, men hadde tenkt at jeg skulle fordype meg

ytterligere ned i gastrointestinalkanalen og lese «Sjarmen med tarmen» av lege og forsker Giulia Enders. Det er jo ikke direkte et lesetips, ettersom jeg er helt sikker på at jeg ikke har lest den tidligere, men mer som en informasjon om hva jeg kan tenke meg å lese utover mitt hovedgeskjeft for tiden: Gjennomlesing av dommer fra de svenske Mark- og Miljødomstoler, vedrørende vindkraftverk. Ikke helt det som kanskje kan forbindes med lesetips det heller, og jeg skal ikke plage dere med i detalj å fortelle hvorfor jeg leser dem. Det vil bli både for komplisert og altfor utmattende i et sommernummer for odontologer på ferie. I store drag går det ut på at svenske myndigheter etter mitt syn har en altfor naiv innstilling til eiendomsrett og menneskerett, og galant kjører over mennesker (også meg) og natur, i miljøets navn. Ergo så leser jeg om hvordan svensk energipolitikk fungerer i praksis og av og til også på sitt verste...

Når jeg ikke leser noe av det jeg allerede har nevnt, så er jeg en storkonsument av dagsaviser på nett, og jeg eser Se & Hør på venteværelset. Det sistnevnte gjør jeg med stort hell, da jeg av noen merkelig anledning husker

ALT som står i de bladene! Lurer iblant på om jeg skulle lagt inn faglitteratur i et Se & Hør for å kanskje lure hjernen min til å tru... Ja, dere skjønner hva jeg vil frem til.

Utover det så driver jeg med enda en litt bisarr sysselsetting: Jeg skriver leserbrev under pseudonym i svenske aviser jeg ikke abonnerer på, og det tror jeg at jeg garantert er helt alene om... ja, i hele verden. Spør meg ikke hvorfor, men jeg tror det kan ha sin grunn i skrivekløe, og det faktum at jeg langsomt har adaptert meg helt og fullt til den nordnorske lysten til å fyre opp under og terge litt, hvilket jeg tror kan være en sikkerhetsventil for å orke å dille og dalle, dag ut og dag inn, med mine pasienter, som jeg for øvrig er meget glad i. Innholdet i leserbrevene er i hovedsak samfunnsengasjement, men kan også handle om håpløs symbolpolitikk. I perioder er det nok sånn at jeg skriver mer selv, enn hva jeg leser. Når jeg så blir sliten av å skrive, så lytter jeg til norske podcast med varierende innhold, alt fra humor til politisk debatt og rene fagprogram. Å lytte til dialog mens en gjør noe annet er nok det mest ultimate en kan foreta seg om sommeren. Å rense ugress i grusganger og male store flater blir da helt plutselig en lek.

Reisetips i Sverige og Norge

I passet mitt står det fortsatt svensk og jeg kommer fra en region i Midt-Sverige, Hälsingland, som blant annet er kjent for sine store, vakre bondeslott bygget i tre. Bøndene ville en gang i tiden vise sin rikdom gjennom å bygge disse fantastiske våningshusene med store festsaler, som for etterkom-

merne dog innebærer en formue i vedlikehold og bømtevis med maling. Hålsingegården er et begrep i Sverige. Ofte er tapetene i de store salongene håndmalte av omreisende kunstnere, fra sent 1700-tall til sent 1800-tall. For å få en fin symmetri i husenes ytre arkitektur måtte man iblant ty til litt juks og gjorde «blinde» vinduer, det vil si. vindu som ikke hadde noen annen funksjon enn det estetiske. Bondeslovene havnet for en tid siden på Unsecos verdensarvliste og enkelte av dem er mulige å besøke. Kirkene i området er av den samme årsaken store og vakre, ofte to ganger størrelsen til Oslo Domkirke for å dra en parallell. Hvis en er interessert i det ekklesiastiske, så kan de være verdt et besøk.

Regionen har vakre agrare områder, der kornåkre i de frodige dalfører avløser elver og store skogsområder med velholdte skogskubikkmeter med hovedsakelig gran og furu. Skogene i området begynner å bli velfylte med ulv, bjørn og gaupe, så en kjøretur i kveldingen med kikkerten som kamerat kan gi en naturopplevelse utenom det vanlige. For dem som liker kysten og det den har å tilby av friluftsliv, så har Östersjön som regel gode badetemperaturer og et vell av aktiviteter. Om sommeren har en som regel et meget stabilt og varmt innlandsklima og shorts, bikini og miniskjørt er å foretrekke åtte av ti dager. Øvrige besøksmål i området er de mindre byene i området med sine fantastisk vakre, ofte symmetriske, og velholdte parker som viser svenskenes talent for «ordning og reda». Naturligvis finnes det en mengde såkalte turistfeller å besøke, men de står som regel på

nettsidene til respektive turistbyrå. Nærheten til Stockholm, ca. 20 mil, er for en svipptur å regne med nordnorske mål, hvilket gjør at en kan få alt innenfor relativt kort avstand, det vil si landsbygd, småby og storby.

I Norge bor jeg, uten tvil, i den vakreste delen, kjent som Lofoten. Egentlig så trenger jeg vel ikke å si så mye om dette området, da de fleste torde vite hva jeg snakker om. Lofoten har blant andre av National Geographic blitt kåret til det fjerde vakreste øyområdet i verden og har av reisemagasinet Lonely Planet fått toppscore, senest i januar 2016, og den gang for kombinasjonen fjell, hav, øyer og det alltid fortryllende Aurora borealis, nordlyset. Ukentlig forekommer fotoshoots, reklamefilm- og TV-innspillinger i dette området med sin ville og vakre natur. Dette perlebånd av øyer med staute og stupbratte fjell som innlandsisen ikke slipte ned og der Atlanterhavet skimrer grønt over sandbunnen nedenfor fjæresteinene. I horisonten har det derimot alle nyanseer i blåskalaen. Husene og fiskeværerne ligger mellom fjell og hav og menneskene er flotte, direkte, befriende usnobbete, har et varmt hjerte og behandler alle mennesker likt, uansett status på den sosiale rangstigen. Det er ikke bare naturen og severdighetene som teller når en skal gi reisetips.

Heldigvis har vi ikke varmen i luften og i havet som lokker til et bad sommerstid, for da hadde masseturismen vært et faktum. Dog har en synkende norsk kronekurs og en stor reisende middelklasse fra alle verdens hjørner gjort området til en internasjonal smeltedigel nær sagt året rundt.

Hvis du skal reise hit, så bør du ha klær som tåler vær og vind samt et par gode fjellsko, for så å komme deg opp i høyden og skue ut hvor du har fri sikt helt til der jorden krummer seg i horisonten. Du bør også ta deg tid til å legge deg på rygg i krøkkebærlyngen og rette blikket opp mot himmelhvelvingen og se ønen fly termikk eller kravle deg til fjellkanten og se ut over havet for å oppdage spekkhoggerne som bryter havoverflaten med sin karakteristiske ryggfinne. Å se vindens lek med havoverflaten er meditativt og lar tankene dine vandre i alle retninger, og der og da så vet du at du har fått entré til Guds katedral. Enklere kan det ikke sies.

Berit Øra, Trondheim

Lesetips

Jeg utfordres på å dele sommerlektyre og trønderske reisemål av Tidendes redaktør. Det er mai i skrivende stund, og sommeren er et godt stykke fram i tid.

Mine ambisjoner hva angår litteraturlæsning har alltid vært langt høyere enn prestasjonsnivået. Bokstabelen ved nattbordet vitner om det. Jeg leser jevnlig tidsskrifter, aviser og magasiner og boka må være i papirformat, e-boka og nyheter på nett har ikke helt slått an i mitt liv, ennå. En travel arbeidsdag som kliniker med en evig lang «to do»-liste av NTF-oppgaver fører til at bøkene leses over tid og mine bøker på nattbordet beskriver leseinteressen og -intensjonene. Hva jeg leser på sommeren er som regel de neste i bokstabelen..

Boka som har ligget lengst og som jeg leser i perioder er en murstein av ei bok «Keiseren over alle sykdommerkrefstens biografi» av Siddharta Mukherjee. Dette er fascinerende litteratur og populærvitenskap på samme tid, skrevet av en onkolog fra USA. Dette er ikke dyster lesning, men beskriver kreftsykdommens historie gjennom 4 000 år og utallige behandlingsmetoder, myter og ulike teorier som en slags thriller med kreften som hovedperson.

Foto: Privat.

Den andre boka er en ærlig og sterk beretning skrevet av en kunnskapsrik og erfaren journalist, en sterk dame som har brukt mange år av sitt liv til å forstå og erfare hva som skjer i Midt-Østen. «Landet som lovet alt, min israelske reise» av NRK-korrespondenten Sidsel Wold. Hun er sterkt personlig og forteller om sine år som ung og entusiastisk kibbutzarbeider i Israel, via journaliststudier på Blindern og sin personlige reise der illusjonene og idealene rakner og taper seg etter år som Midt-Østenkorrespondent under turbulente forhold.

Journalist og forfatter Vetle Lid Larssen har skrevet en omhjertet og til tider fornøylig beretning om sin fars sykdom og liv i boka «Hvordan elske en far – og overleve». Et bokbad der forfatteren presenterte hvordan han opplevde å leve med sin elskede far, skuespilleren Lars Andreas Larssen som forsvant inn i Alzheimers sykdom ble min inngang til boka. En lettlest og velskrevet bok med et tema til ettertanke og refleksjon.

En datters fascinasjon for Japan har medført interesse for Haruki Murakamis litterære univers, den sist leste er «Hva jeg snakker om når jeg snakker om løping». For oss som liker å bevege oss med joggesko er dette motiverende lesning og det er en selvbiografisk beretning om en forfatter som kommer

fra en helt annen kultur og skriver på sin helt spesielle måte. Bøkene «Norwegian Wood» og «Kafka på stranden» leste jeg for noen år siden.

Boka «Født til å løpe – jakten på løpingens hemmelighet» av Christopher McDougall er også en fascinerende bok om det samme tema og sies å ha blitt en klassiker i løpemiljøer verden over.

Krimbøkene ligger på hytta og forbeholdes påska, Sjøwall og Wahlöö er fortsatt blant mine yndlingskrimforfattere, og selv om deres utgivelser begynner å bli av eldre dato er de aldri uaktuelle.

Besøke Midt-Norge?

Jeg er bosatt i Trondheim og prioriterer å bruke sommerferien til ferieopplevelser i Norge, gjerne Midt-Norge.

Jeg reiser en del utenlands i løpet av året og når sola er på sitt høyeste her hjemme er det mye som skjer jeg ikke vil gå glipp av. Jeg er glad i å oppleve fjellet på sommerstid, i fjor gikk vi i Sylan, det flotte fjellmassivet i Tydal mot Sverige. Året før var trekanten i Trollheimen mål for sommerturen. Vi starta ved Jøldalshytta i Meldal, men Oppdal og Gjevilvasshytta (DNT) kan også være et utgangspunkt. Sommerens fjellturer blir ellers på hytta i Verran, i Snåsafjella og en tur

over Besseggen i Jotunheimen med kollegavenninner.

Som medlem av DNT inviteres vi alle til å besøke fjellheimen og for meg er det den ultimate avkoblingen fra hverdagen og den beste batteriladeren jeg kan tenke meg.

Trøndelag har en lang kyst med utallige muligheter for båtliv og fiskeopplevelser, men det er ikke jeg den rette til å skrive om.

Sommeren i Trøndelag byr på en rekke kulturtilbud det er verdt å ta med seg, Olavsfestdagene i Trondheim med konserter og foredrag 28.juli – 6.august prioriterer jeg høyt hvert år. Her vanker det påfyll og intellektuelle utfordringer samt kunstneriske opplevelser av forskjellig art.

«Spelet om Heilag Olav» på Stiklestad er så absolutt verd å få med seg rundt olsok, en forestilling jeg har vokst opp med og sett i flere utgaver gjennom årene. Sist år overvar jeg kveldsforestillingen for første gang, i kveldsmørket ble det et annet og spennende uttrykk. Spelet kan kombineres med en kulinarisk og kulturell reise langs «Den gygne omvei» på Inderøy, oppleve Innherred og et besøk på klosterøya Tautra.

Musikkteateret » Elden» på Røros overvar jeg for første gang i fjor, det spilles 27.juli – 6.august og er en gripende forestilling om det svenske felttogets tapte slag og ydmykelser for 300 år siden spilt i de spektakulære slagghaugene på verdensarvstedet Røros. Når kveldsmørket senker seg blir vi tatt med inn i en historisk begivenhet og et sterkt drama som med flott skuespill og musikk gjør det hele til en flott opplevelse. Noen dager i Bergstaden Røros med sin sjarmerende bebyggelse og rike historie byr alltid på gode og unike opplevelser.

Jeg glemte å fortelle om mine konsertbilletter til Elton John, Bruce Springsteen og Van Morrison – alle tre har konserter i Trondheim sommeren 2016, gjevt om vi trøndere gleder oss... :)

Jeg vil ønske alle en aktiv og god sommer med gode lademuligheter for kropps batteriene våre!

Jie Yuan Wu, Fredrikstad

Lesetips

Med tre barn og en hektisk hverdag er det dessverre lite tid til å lese skjønnlitteratur. Når det er en ledig stund blir det som regel nettavis, dokumenter og faglitteratur. Må nok innrømme at det går mye tid til TV når ungene har lagt seg.

Om sommeren går det meste av tiden til vedlikehold av hus, og lesing av reiseguides. Er veldig glad i å reise og har som mål å besøke et nytt sted hvert år. Reiseguides fra Lonely planet er velskrevne og har gode tips og anbefalinger. Er det noe jeg helst foretrekker å lese om sommeren, vil jeg nok påstå at det er reiseguides.

Besøke Østfold?

Østfold har mange steder man kan besøke, enten med barn eller uten.

Allsang på grensen på Fredriksten festning i Halden er en hyggelig begivenhet for både store og små.

Inspiria science senter og Superland i Sarpsborg er to andre.

Gamlebyen i Fredrikstad med sine små butikker og spisesteder er absolutt verdt et besøk.

Støtvig hotell på Larkollen i Rygge tilbyr både vinkurs, matkurs, kino, bowling for ikke å snakke om havets festbord som arrangeres hvert år.

På Jeløy i Moss kan man besøke galleri F15 med fine utstillinger.

Rømskog spa og resort er et fint besøksmål om man ønsker å ha en opplevelse utenom det vanlige.

Alt i alt har Østfold mye å tilby!

Velkommen i Østfold og riktig god sommer!

Sverre Aukland, Risør

Lesetips

Jeg har for lengst innsett at i hverdagen er jeg kun periodevis i stand til å lese ferdig skjønnlitterære bøker.

Aviser, magasiner og faglitteratur – men også soduko og kryssord «spenner bein» på gode forsett. Men jeg har forsonet meg med det. I ferietiden derimot – er jeg en sulten leser. Gjennom hverdagen har jeg da «smuglest» i flere bøker som legges klar til neste ferie.

Tre utgivelser ligger og venter på meg. Ja, de ligger faktisk oppå hverandre. Og jeg gleder meg.

«Life Lessons form Kierkegaard» (2013) av Robert Ferguson. Engelsk-

Foto: Privat.

mannen Robert flyttet inn på nabohybelen på Alrek Studenthjem i Bergen i 1975. Hans kjærlighet og fasinasjon for Hamsuns bøker hadde ført ham til Norge. Han ville lære norsk for å kunne lese Hamsun på originalspråket. Vi ble gode venner. Robert bosatte seg i Oslo i 1985, og vi har hatt ujevn kontakt opp igjennom årene. Allerede ved vårt første møte var han klokkekarr. Han skulle bli forfatter. Bibliografien hans er imponerende, men ikke så kjent i Norge, da han skriver og publiserer på engelsk. Robert har utgitt anerkjente biografier om Hamsun: *Enigma: The Life of Knut Hamsun*, *Henrik Ibsen (A new Biography)* og også andre temaer som: *The Hammer and the Cross: A new History of the Vikings* (2009). Det kan kanskje høres litt prentensjøst ut å skulle lese Søren Kiekegaard i sommerferien, men den vil klart også konkurrere med krimromaner av Kristina Ohlsson. Hun er for tiden min krimdronning nummer én. Hvis man liker å bli skremt, anbefales hennes bøker, for eksempel: *Papirguttent*.

Bok tre er et hefte som jeg fikk tilsendt fra min venn og kollega gjennom mange år, Knut Meyer. Takk skal du ha Knut. De fleste kolleger tror jeg kjenner til Knuts innsats for norsk odontologisk historie. Han har nå skrevet et hefte utgitt av Bergen Skolemuseums venner: «Om skolebørns tænder. Bergen kommunaleskoletannpleie 1909 – 1984» Dette kan høres knusktørt ut! Men Knut – dette ble rett og slett interessant og underholdende. Både tekst, bilder og grafer gir godfølelse. Takk skal du ha!

Besøke Risør?

Jeg har vært heldig å få lov til å bo og arbeide i den idylliske sørlandsbyen Risør, med hyggelige mennesker, interessante og gode venner og kolleger i over 30 år.

Foto: Privat.

For oss som her, er byen selvfølgelig fin hele året. I sommersesongen mangedobles innbyggertallet og det lille fredelige byen omvandles til en svermende- men fortsatt hyggelig by.

Vi låner vekk byen vår i tre måneder, pleier jeg å si. Og vi liker det. Så derfor vil jeg foreslå at du kommer til Risør under Risør Kammermusikkfest 28. juni – 3. juli, hvor man i intime lokaler kan oppleve verdensstjerner på kloss hold. Jeg hører ikke mye på kammermusikk ellers i året. Men den uken: å kunne sitt kloss på Kraggerud, Tomter og Andnes- er noe annet enn CD-en hjemme.

Men kommer du bare en gang i sommer vil jeg anbefale: Risør Villvinmarked – 7.-9. juli. Villvinmarkedet er Norges største kunsthåndverksmarked. 100 profesjonell kunsthåndverkere fra hele Norden stiller ut sine vakre, morsomme kunstverk på Risør torv. Etter formiddagen på markedet

Foto: Kristin Aksnes.

går vi innom Galleri Villvin- så til Kunstparken hvor vi spiser lunsj på Arnfinns restaurant Gymnaset: hvor vi spiser rosastekt andebryst og drikker Fairwater (Risør Mikrobryggeri: Oosterrisen

Brewing Co; sommerøl fra fat). Så bærer det ut i skjærgården i båt, kun et lite stopp på fiskemottaket hos Yngvar for å handle fersk fisk. Alt dette er i gåavstand – selvfølgelig. Et privilegium. Så etablerer vi oss ytterst i havgapet og fyrer vi opp grillen. Fiskepakke på grillen er en ubestridt favoritt (dobbel alufolie : fra bunnen: Olivenolje, skivede poteter,skivet sellerirot, gulerøtter,minimais,et stykke ferk laks og et stykke fersk brosme/torsk/lange, og på toppen en god klump hjemmelaget urtesmør, og en dæsj rømme. 1/2 time på grillen: velbekomme. Og vi drar ikke hjem før solgangsbrisen setter inn.

Bedre blir det ikke!
God sommer.